

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația:
CLUJ,
Strada Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ
Abonament: 300 Lei la an

Redactor responsabil:
Protoiereu **DUMITRU ANTAL**

BLAJUL ȘI BIZANTINISMUL SĂU

— CÂTEVA NOUI FRAGMENTE ALE PREFĂCĂTORIEI MEDIEVALE —

Di profesor *St. Bezdechi*, într'un număr, nu chiar recent, al revistei „Societatea de Mâne“, a schițat mai multe cazuri de intrigi din istoria Imperiului bizantin. A făcut lucrul acesta îndemnat de veșnica călăuză a istoricului „de a destăinui trecutul sub tot mai variate și mai noi aspecte“. Nu avem nimic de obiectat împotriva faptului în sine. Ceeace însă ne silește să remarcăm scrisul d-lui profesor este, că micii schimbători ai faptelor istorice întru arme ale politicianismului confesional, domniile din Blaj s'au grăbit să-i reproducă scrisul pentruca să poată din nou arunca în fața lumii ortodoxe-române, că e bizantină, prefăcută și în genere scufundată în noroiul tuturor intrigilor și altor rele de acest soi, făcând firește și constatarea măgulitoare pentru catolicismul apusean, că acesta n'a cunoscut niciodată corupția Fanarului etc. Ba în legătură cu proiectul cultelor „Unirea“ dela Blaj atrăgea luarea aminte a cetitorilor săi, că ce pericol național și moral îi pândește dacă legea cultelor în forma sa actuală va deveni lege „*că sufletul națiunii române se va bizantiniza complect și încreștinarea neamului românesc, care este menirea catolicismului unit, se va primejdui, etc. etc.*“

În sistemul și pentru sistemul de luptă al „Unirii“ cercetările „istorice“ ale profesorului Bezdechi, erau binevenite. Nu cercetez, că oare prof. Bezdechi este ori nu este exact în constatările sale. Dar acelor domni, cari fac arme confesionale, actuale, din istoria Bizanțului, suntem datori să le reamintim unele lucruri, cari vor dovedi temeinicia afirmației pe care am făcut-o în numărul trecut al „Renașterei“, că „Unirea“ și ade-

renții ideilor sale luptă cu armele prefăcătoriei medievale, pentru a face simpatică mișcarea lor potrivnică legii cultelor și dușmănoasă în toate creșele sale bisericești ortodoxe.

*

Crimele pe cari le-au săvârșit catolicismul apusan în decursul timpurilor sunt, în comparație cu micile intrigi bizantine, monstruoșități.

Răsăritul n'a cunoscut niciodată crimele pe cari le-a săvârșit inchișiția papală. Această instituție medievală întemeiată de papa Lucius al III-lea în 1184, care avea ca scop să descopere și pedepsească și să judece pe eretici, — pe toți cari nu erau de o credință cu papa — predându-i puterii lumesti spre executare capitală, prin împuternicirile primite dela papii Inocențiu al III-lea, Gregorie al IX-lea și mai ales dela Inocențiu al IV-lea, a devenit spaima tuturor popoarelor apusene. Papii amintiți au încredințat puterea inchișițională călugărilor dominicani, cari au suprimat fără cruțare pe orice eretic, respective pe toți cari nu erau catolici.

Pe baza bulelor papale inchișiția a judecat nenumărați oameni de toate vrâștele și de ambele sexe la moartea prin ardere pe rug. Teologii și canoniști evului mediu adescori argumentează, că rugul nu se poate schimba pentru eretic cu nici un altfel de soi de moarte, și argumentul principal îl luau totdeauna din bulele papiilor Inocențiu al IV-lea și Bonifațiu al VIII. Cardinalul Vincenzo Petro, mort la 1747, pentru a justifica arderea pe rug, se provoacă la bulele acestor doi papi.

Pe baza hotărârilor papale, călugărul

dominican Robert, trimis de papa Grigore al IX-lea în Franța, în Montwimer în Champagne, anul 1239 Mai 13, a ars pe rug în prezența alor foarte mulți episcopi 183 persoane, acuzate de erezie. Faptul în sine că cineva odată în viață a avut o părere deosebită de biserica catolică, era în deajuns. În Carcassone inchișitorii în anul 1223 au „statorit” că copiii ereticilor mai mari de șapte ani să fie arși. Și avem dovada istorică că în 12 Mai 1234 au fost arși pe rug șapte copii, 12 bărbați și 11 femei. În acelaș oraș în 1241, o femeie greu bolnavă, care doria să moară în credința ei, a fost judecată de tribunalul inchișitorial, ținut cu grăbire chiar în camera ei și a fost tot așa de grabnic dusă cu patul, în care zăcea, la rug și arsă dinpreună cu patul ei. Așa ne relatează dominicanul Percin în cartea sa „Monumenta Conventus Tolosani”.

Averile celor osândiți la moarte au fost confiscate, și aceste confiscări au fost trecute în folosul — în parte — a scaunului papal, care plătea de aici pe funcționarii săi. Mai târziu când tribunalele inchișitoriale nu aveau să judece așa de adeseori, precum le reclamau interesele financiare, pe ereticii vii, s’au năpustit și asupra ereticilor morți și confiscau averea erezilor, a moștenitorilor, dacă n’au trecut cel puțin 40 de ani dela moartea ereticului.

Unii dintre canoniștii timpului de ex. Royas, Gomez și Felynus afirmau, că copiii și moștenitorii unui eretic numai după 40 de ani pot să rămână în posesiunea averii moștenite, dacă sunt firește de bună credință și nu știau că părinții lor au fost eretici. Copiii ereticului condamnat nu primeau nimic din averea părintească, ci erau eschiși dela orice deregătorie și nu puteau intra nici într’o biserică să se roage, căci acolo erau expuse hainele părinților judecați, ca prapori, spre veșnica rușinare a copiilor lor. Și avem mai multe cazuri când cei morți, în erezia lor, au fost desgropați și oasele lor arse pe rug.

Tot inchișitiia a săvârșit și crima oribilă din insula Cipru, unde doisprezece călugări ortodoxi au fost arși pe rug pentru că n’au voit să se cuminece cu oștie ci numai cu pâine dospită. Pe aceștia Biserica ortodoxă îi cinstește ca pe mucenici.

Toate aceste crime s’au săvârșit în numele papei și a religiei care pentru apărarea credinței toate le-a suportat. Mai grozave decât crimele este însă „îndreptarea teologică” pe care au construit-o teologii apuseni ai aceluiăș timp, ca să poată da bază dogmatică și teoretică a inchișitiiei.

Unul dintre argumentele principale l-a furnizat Luca 14, 29: „Și zisa Domnul cătră slugă: Eși la drumuri și garduri și silește-i să intre, ca să-mi fie casa plină; Compellere ad intrare, zice Vulgata și după exegeză pe care o da chiar și Thoma de Aquino, biserica are drept să-i silească pe eretici să intre în biserică. Nu-i poate însă sili decât zdrobindu-le trupul astfel să câștige sufletul. Deci compellere ad intrare.

Cătră acest argument se adăugau altele: Sf. Scriptură îi numește pe eretici și pe cei cari lătesc învățături greșite tălhari și lupi, iar teologii îndată argumentau: pe tălhari și pe lupi lumea îi spânzură și-i lovește în cap, deci moarte se cuvine și ereticilor. Ori și pe alta cale se ajungea tot la acelaș rezultat: „Pe eretici îi putem asemăna cu falsificătorii de bani, cari lătesc o monedă spirituală falsă, deci merită o asemenea soarte ca și falsificătorii de monedă, adeca să fie omorâți”. Cea mai potrivită moarte pentru un eretic este însă — așa argumentau teologii apuseni — arderea pe rug, deoarece ereticul este fiul satanii, deci se cuvine ca și fiul să aibă soarte asemenea tatălui, adeca să ardă.

*

Confiscarea b murilor și isgonirea copiilor din moștenirea părintească o documentează grandios inchișitorul Moreta de Cremona când zice: „Dacă biserica ia toate bunurile ereticilor și desmoștenește copiii, nu face altceva decât că împlinește scriptura care zice în proverbele lui Solomon: Cel bun lăsa-va moștenirea fiilor fiilor săi; Iar averea păcătosului păstrase-va pentru cel drept. (Proverbele 13, 22). Deci averea ereticului să se confiște.” Iar asemenea — ziceau teologii — că afirmă și sf. Pavel în epistola sa I. cătră Corinteni 3, 22: „Tot este al vostru! Prin urmare biserica nu ia nimic dela eretici ci își reprimește avuția sa”. Iată deci o teorie medievală despre dreptul bisericii catolice la averea tuturor

cultelor streine, ba chiar și la averea particulară a acelor care nu erau catolici.

Să facă bine domnii dela „Unirea“ din Blaj să ne arete o asemenea argumentare teologică la vre-un modest teolog răsăritean și apoi să ne acuze de bizantinism și prefăcătorie. Nici Talmudul nu-i întrece pe acești teologi ai inchiziției.

Procedura debaterilor incviziționale ne procură o nouă icoană a sincerității. Grija principală a judecătorilor era ca să-l facă pe eretic ca el singur să mărturisească. Emmerich, care a scris un manual despre felul cum trebuie să procedeze un bun inchiizitor, desfășoară un sistem întreg al înșelăciunii, cu ajutorul căruia ereticul îndărătnic are să fie denunțat. Incvizitorul trebuie să se arete blând, compătimitor, să-i promită celui acuzat scăpare dacă mărturisește, firește aceasta promisiune nefiind obligatoare. Scopul sfințește mijloacele.

Alt mijloc era tortura, pe care o întrodusesse Inocențiu al IV-lea și care până la ocuparea Statului papal din partea Italieților în anul 1870 — când abia s'a desființat incviziția — a fost mijlocul cel mai acomodat de a stoarce mărturisirea atâtor nefericiți.

Între martorii acuzării puteau să figureze toate drojdiile societății, cari erau respinse de orice judecătorie laică, escomunicații, sperjuria, cei notați ca infami de judecătorii, prostituatele și făcătorii de toată mișelia, puteau să mărturisească împotriva. Casnicii erau siliți, muierea împotriva bărbatului, copiii împotriva părinților. Toate pentru binele credinței, în favorem fidei. Omul care a jurat în favorul celui acuzat, dacă se acuza pe sine de jurământ fals, era admis să jure împotriva celui acuzat. Numele martorilor nu erau cunoscute de cel acuzat. Și răutatea, invidia omenească veșnic a deșeptat ura, nu a unuia, față de vre-un nevinovat, și erau de ajuns două mărturii tainice ca să-l piardă pe ori și care om. În 1561 Pius al IV-lea a oprit, sub pedeapsa excomunicării, pe inchiizitori ca să spună numele martorilor. Firește nu era și nici nu putea fi vorbă despre vre-o confruntare.

Cu toate aceste grozăvenii cea mai distinsă revistă catolică „Civiltà Cattolica“

scrie „că ura lumii moderne împotriva incviziției este un simptom al nesupunerei și al rebeliunii sufletești, fiind incviziția singurul mijloc de mântuire pentru lumea bolnavă de azi (anul 1854)“. Iar în 1921 Georgescu în cartea sa de istorie, aprobată de toate comisiile Blajului, scrie la pag. 102: „*În definitiv dacă statul și biserica medievală au fost așa de aspre cu ereticii e un mare bine*“. Și acest lucru se învață și astăzi în școlile noastre românești, din partea elevilor uniți ai școlilor secundare. Alături de aprobarea cruzimilor făcute de Bucow pe cari le relatează Georgescu la pag. 217 în următoarele cuvinte lapidare:

„Locuitorii din câteva sate n'au voit să dea uniților bisericile. Așa s'a întâmplat în Ocna-Sibiului, în Sadu și în Rășinari. Văzând Bucow acestea au ieșit cu ostașii înarmați la fața locului. Neuniții, văzând primejdia au fugit în păduri. La fel s'a întâmplat și în Făgăraș, unde generalul s'a infuriat atât de mult, încât a poruncit să-i spânzure pe răsvrățiți. A trebuit să intervină episcopul Aron ca să li-se schimbe pedeapsa. Un caz de execuțiune se pomenește în întreaga *acțiune de pacificare* a generalului Bucow și anume la Năsăud, unde Tanase Todoranu și câțiva tovarăși au fost spânzurați ori frânți în roată. *A fost nevoie însă și de astfel de exemple strașnice, pentru ca să se învețe oamenii a nu mai nesocoti legile și hotărârile publice*“. (Georgescu, A. c. pag. 218).

Și încă oamenii aceștia cari aproabă astfel de lucruri ne acuză de bizantinism, *luptă împotriva legii cultelor, ca ei... să ne poată încreștina....!* Se agită și fac procesiuni. Și te pomenești că între icoanele pe cari le vor purta în procesiuni va fi și aceea a „sfântului Arbues“, a incvizitorului care a condamnat la moarte nenumărați eretici, pentru cari merite papa Pius al IX-lea l'a declarat sfânt al bisericii la 1867.

Și totuși, după „Unirea“ din Blaj, biserica ortodoxă-română este bizantină, dar cea catolică-unită mlădiță neprihănită a catolicismului, care are cea mai nobilă menire de a încreștina și a reforma poporul român.

Dr. I. P.

Ajutorul lui Dumnezeu

Luca, VII, 37—50.

Un fariseu l-a fost poftit pe Isus să prânzească împreună cu dânsul. Iar Mântuitorul precum nu s'a sfiit să intre în casa vameșilor și a păcătoșilor, asemenea n'a stat la îndoială nici de astădată să intre în casa fariseului.

Dar iată că pe când se afla Isus în casa acestuia, o muiere păcătoasă, cunoscută în cetate pentru mulțimea păcatelor sale, intră în casa fariseului, unde-l știa pe Domnul, cu lacrimi în ochi se aruncă la picioarele Lui și sărutându-i-le i le unge cu mir și le șterge cu părul capului. Tot ce-a avut mai scump această muiere, a dus în casa fariseului ca să jertfească pentru Acela, care în nespusa Sa bunătate împărtășia a-linare și mângâiere. Apoi cu sufletul pătruns de adâncă părere de rău aștepta oarecare ușurare din partea Fiului Dumnezeesc. Și iată că Mântuitorul, fără să bage în samă cârtirile și cuvintele rele ale celor de față, își îndreaptă privirea către muierea păcătoasă, care cu atâta zel și căință în suflet, a căzut la picioarele Lui, și cu glas tare, în auzul tuturor voind a-i veni în ajutor și a-i ușura sufletul și viața, îi zice: „*Iartă-se fie păcatele tale.*”¹⁾

Isus și de astădată a voit să arete celor ce-i ascultau cuvântul, cum tot omul cu inima înfrântă și umilită își poate dobândi ușurarea cea mai desăvârșită a sufletului, își poate dobândi *ajutorul dumnezeesc*.

Acest ajutor l'a dat Mântuitorul lui Petru când era să se cufunde odată în mare; i l'a dat sutașului roman, când a venit să-l roage ca să-i scape pe servul său dela moarte; i l'a dat lui Iair, mai marele sinagogii și l'a dat la atâția cari cu credință și smerenie în suflet s'au apropiat de El ca să i-l ceară.

Isus pe toți câți au venit la El cu vr'o durere sau amar în suflet, fie păgân sau vameș, cărturar sau fariseu, bolnav sau păcătos, sărac sau bogat, i-a primit și nu i-a respins. El a ținut să convingă pe cei cari se însuflețeau de cuvintele Sale, că este și va fi pururea aproape de cei cari pătimesc și sufer; că pretutindene înțelege

să aline durerea și să tămăduiască rana.

Ba, El a căzut chiar jertfă nelegiurii și răutății omenești pentru străduințele și faptele Sale binecuvântate. Căci oamenii, drept răsplată, pentru binele ce li-a făcut, l-au biciuit și l-au încoronat cu cununa de spini răstignindu-l! . . . Nu pentru altă vină, ci numai pentru că mărturisia adevărul, îi muștra păcatul! Dar oare a avut trebuință Mântuitorul Hristos, pentru Sine, să sufere rușinare și înjosire dela oameni?! — Nu! Ci El, ca Dumnezeu adevărat, a trecut prin aceste umiliri nevrednice, izvorâte din patima și pizma omenească numai pentru ca credincioșii din toate timpurile să *nu tragă la îndoială înțelegerea și milostivirea Sa pentru suferințele omenești*; să se îndrepteze omul odată pentru totdeauna, că Dumnezeul cel ceresc, atât bun și atotîndurat *cunoaște greul durerilor omenești*, pentru că însuș le-a petrecut cu vârf pe toate, și știe cum să le aline și unde să le înăbușe!

Astfel deci și noi când ne zbuciumăm, astăzi, în valurile acestei lumi tulburate, în această mare de păcate, ale cărei margini adese nu le zărim, și ale cărei primejdii de multeori nu le presimțim — să ne facem numai cuviincios datorii, călcând pe cărările arătate nouă de Domnul, și atunci nici în cea mai fioroasă clipă a vieții de nimic nu vom avea a ne teme! Adevărat, calea creștinului e adese foarte spinosă și viața lui de cele mai multeori învăluită de valuri cotropitoare! Și nu odată cei mai de frunte bărbați, cei mai neprihăniți sfinți sunt loviți greu și încercați! Lumea îi privește cu ură; pare că vânt de vifor și furtună se pregătește să se ridice împotriva lor.

Însă Domnul trimite viforul și furtuna pentru binele oamenilor, pentru a le întări credința și a le oțeli puterile.

Odată învățăceii lui Isus văzându-se singuri în întunecime și furtună pe mare, li se părea, ca și când ar fi fost uitați de învățătorul lor! Însă El se afla pe munte, și cum sta și se ruga, îi vedea pe tovarășii săi de muncă cum se luptau cu valurile mării și cu mânia vântului, și i-a avut în pază!

În tocmai așa e și cu noi: Sunt ceasuri când Dumnezeu pare să ne fi uitat cu de-

¹⁾ Luca, VII, 48.

săvârșire; și nu vine când Îl așteptăm, ca și când n'ar auzi rugăciunile noastre! — Dar El deși-i în înălțimi necuprinse de mintea omenească, ne aude și ne vede! Poate noaptea durerii și a suferinții să fie nespus de întunecoasă, și valurile necazurilor nemăsurat de înverșunate, ochiul Tatălui ceresc pătrunde întunerecul și străbate norii și furtuna! Iar ajutorul Său nici odată nu va întârzia, dacă îl vom cere; chiar și dacă ar părea că nu vine dela început! Numai nădejde și încredere nestrămutată trebuie să avem în El, și mâna Sa mântuitoare ne va ridica, cum l'a ridicat și pe Petru din primejdia de peire și cum a ridicat-o și pe femeia păcătoasă din mulțimea păcatelor ei grele; îngăduindu-i o viață mai fericită.

Printre poveștile din viața popoarelor nordice se găsește următoarea istorioară: ¹⁾

„Un băiat cu numele Artur, a plecat într-o zi cu tatăl său cu luntrea pe mare. Tatăl lui Artur, fiind pescar, plutea adese cu luntrea până departe pe întinsul mării. Dar în această zi, când băiatul său l-a întovărășit pe istețul pescar în calea sa, iată că s'a pornit o fortună îngrozitoare. Umbla luntrea purtată de mânia valurilor, de părea că în fiecare clipă e aproape să se răstoarne. Însă băiatul ședea liniștit în fundul vasului, fără să dovedească nici cel mai mic semn de spaimă: „Dar ție nu-ți e frică Arthur“, îl întrebă unul dintre tovarășii părintelui său? — „Nu!“ a răspuns băiatul; „și pentru ce m'aș teme, dacă știu, că tata îi la cârmă și el conduce luntrea?!“

Și cu încredere și nădejde nestrămutată în ajutorul tatălui său, băiatul a petrecut fără groază, cu ușurință clipele de primejdie prin cari a trecut.

Oare nu-i întocmai așa și cu noi, în zbuciumările zilnice ale vieții? Fără îndoială că da! Însă când nevoile ne împresoară și par să ne doboare, să ne aducem aminte, că un Tată ceresc avem cu toții, care neîncetat îi la cârmă vieții, și care pentru a ne scoate teferi din greul acestei vieți, ni l'a încredințat întru ajutorul nostru pe atotînduratul Său Fiu.

De aceea nu e bine să fim asemenea

acelora cari nu voiesc să știe nimic de ajutorul dumnezeesc și nici nu se roagă pentru el. Ci întâmplarea despre muiera păcătoasă cum a fost ajutată prin îndurarea minunatului învățător Isus, fiind-că i-a cerut ajutor și-a avut credință în El — această întâmplare minunată, pe lângă alte învățături folositoare, să ne mai îndemne și la nădejdea și încrederea nestrămutată în îndurarea și sprijinul dumnezeesc.

Să ne însuflețim de acest îndemn binefăcător, și să căutăm ajutorul Domnului în toate zilele vieții noastre, căci nu înzădar a zis Fiul Tatălui din ceriuri: „*Veniți voi toți cei osteniți și însărcinați la mine, și eu vă voi da mângâiere și alinare.*” ¹⁾ — iar cuvântul dumnezeesc rămâne pururea statornic și neschimbat în veci.

I. V.

¹⁾ Matei, XI, 28.

Concordatul cu Lituania

„Apostolul“, curierul arhiepiscopiei ortodoxe române din București, vorbind în ultimul său număr despre Concordatul cu Lituania, sub semnătura „Cronicar“, face următoarele comentarii judicioase:

„Față de câte concordate sunt cunoscute până azi, pactul cu Lituania (art. 25) introduce o noutate remarcabilă și necunoscută până acuma: „Statul va acorda deplină libertate de organizare și de funcționare asociațiilor ce urmăresc scopuri principale religioase, făcând parte din *Acțiunea Catholică*, și, ca atare, depinzând de autoritatea ordinariatului“ (episcopului).

Concordatul cu Lituania e un remarcabil exemplar de abdicare a Statului în favoarea Vaticanului. În deosebi art. 25, pune papalitatea în poziția de a se constitui stat în stat. Căci sub această formulă se ascunde un partid politic anexat și la ordinele Bisericii. Papa Pius al XI-a urmărește cu persistență crearea acestui partid politic în toate statele, pe care să-l facă instrumentul său de dominațiune în lume. Conflictul și punerea la index a *Acțiunii Franceze* nu a avut loc decât în ziua când în Franța s'a constituit, sub prezența generalului Castelnau, grupul politic numit *Acțiunea Catholică*. În Germania, Constituția dela

¹⁾ W. J. Corbette, Stories and Anecdotes to say in Sermons: p. 18.

Weimar, în privința religiei, e sistematic anulat de Centrul catolic.

Concordatul cu Lituania a fost încheiat în 27 Sept. 1927, adică în preajma sesiunii consiliului Ligii Națiunilor, în fața căruia a venit acutul conflict dintre Polonia și Lituania. Letonilor le trebuia puțină atmosferă favorabilă. Vaticanul a înțeles strămoșia în care se afla Lituania, a prins momentul, au încheiat, adică i-a dictat concordatul analizat mai sus. Nu e de mirare deci, dacă obiecțiuni și proteste se ridică în toată lumea împotriva Concordatului ca pact internațional. Ce mutuală alianță — că doar acesta este rostul unui tratat internațional cu caracter politic — poate să fie între un stat organizat modern cu tot aparatul necesar și între Vatican, care realmente nu reprezintă nimic? În cazurile date Statul care încheie concordat, mai ales acela unde catolicii constituiesc o infirmă minoritate, cum e la noi de'o pildă, dau totul, iar în schimb nu primesc nimic. Dar omul care se înecă se prinde și de sabia goală, zice cronicarul. Și în Lituania cam așa ar fi cazul, fiindcă prin greșelile politice în care perzistă, a indispus toată lumea, iar în spate stă ursul sovietic gata să o ucidă. Îi trebuia și ei un aliat. Chiar și l-a găsit.“

CONFERINȚE PREOȚEȘTI
ȘI CERCURI RELIGIOASE

SECTARISMUL*)

Urmarea III.

În fine s'a văzut dl Ministru de Culte constrâns a se adresa sub Nr. 45141/926 Ministeriului de Interne, care apoi sub Nr. 130.775 din 29 Oct. 1927 ordonă: „Sunt provocați șefii organizațiilor sectare a se conforma dispozițiilor și normelor în vigoare cu privire la predicatori, altfel organizațiile vor fi desființate.

O altă adresă a Minist. de Culte, către Ministeriul de Interne Nr. 43244/926, cere să se dea ordin organelor administrative să împiedece activitatea predicatorilor ambulănți. Regimul sectelor e regulat în

*) Conferință ținută în Adunarea de toamnă a preoților tractului Lupșa, în comuna Ocoliş.

fine prin ord. Ministerului de Culte Nrul 5734/925, care în 4 Art. precizează dreptul diferitelor secte: Așa Art. I. a ordinațiunii oprește cu desăvârșire următoarele asociațiuni religioase, ca periculoase pentru Stat: 1. Nazarinenii (pocăiții); 2. Asociația internațională a studenților în biblie (mileniștii); 3. Adventiștii reformiști; 4. Secerătorii; 5. Penticostaliștii și 6. Inochentiștii.

Art. II. precizează că asociațiunile baptiste și adventiste de ziua a șaptea, rămân a se bucura de libertatea și drepturile ce le acordă Constituția țării pentru asociații în genere și adică: a) Predicatorii lor trebuie să fie cetățeni români; numele lor să fie cunoscut autorităților administrative locale, să nu fie condamnați pentru vre-o crimă sau delict etc. b) Adunările să le țină în case anumite, anunțate autorităților etc. (vezi mai detaliat ordinațiunea publicată în „Renașterea“ Nr. 36 din a. 1926 și Nr. 9 din a. 1925.)

— Toate aceste dispozițiuni în aplicarea lor din partea organelor executive: administrație, siguranța, jandarmărie, lasă însă foarte mult de dorit. Pe deo parte e foarte greu de a face deosebirea între diferitele nuanțe de secte religioase, pe de altă parte modul de procedură a acestor organe față de aderenții acestor secte nu e totdeauna cel mai ducător la scop. La nici un caz nu vor da, restricțiunile și forța, roadele dorite, dacă sectarii vor putea apărea înaintea mulțimei ca martirii credinței lor și nu ca simpli răsvrătitori în contra țării și ordinei publice, cum de fapt sunt. Organele executive n'ar trebui nici când să atace laturea religioasă, ci să controleze și pedepsească numai contravențiile, cazurile de infracțiuni de ordin public, când sub îndemnul doctrinei lor religioase, sectarii provoacă scandaluri publice, lovesc în bunele moravuri, conspiră în contra siguranței Statului, refuză jurământul, serviciul militar, nu observă repausul duminical, în genere contrar legilor. Statul are suficiente motive să-i îngrădească cu legi, și pentru nerespectarea acestora, nu fiindcă sunt sectari, să-i pedepsească, și atunci nu poate fi acuzat de intoleranță religioasă. Altfel sectarii fac gură, că sunt „martirii credinței adevărate“ și martirajul totdeauna produce aderenți.

Și acum să trecem la cauzele interne ale lățirii sectarismului. Acestea, după părerea mea, se află în însuși sânul bisericii și organelor ei. Clerul nostru nu e destul de bine înarmat pentru luptă. Nu dispune nici de desăvârșită armatură morală și nici de cea culturală. Lipsit de suficiența cultură teologică și cultura generală, apoi de integritate morală, preotul stă dezarmat în fața realității, care-l atacă. Nu avem un plan de luptă bine precizat, nu se ordonează la noi în biserică cursuri de completare a cunoștințelor de perfecționare în tainele succesului pastoral. Preoțimea absorbită în timpul ei liber de grijile zilei de mâne, nu mai are puțința a aprofunda acasă problemele scoase la suprafață de spiritul timpului și de speculațiile oamenilor răi și interesați. Nu avem nici preoți misionari bine salarizați, deplin specializați în materia sectară, ca să sară într'ajutor preotului atăcat și neorientat. Nu avem mijloace materiale, cari să ne dea puțința a purta lupta și prin răspândirea de publicațiuni bine redactate și gratuit distribuite în popor. Misionarii mireni, anume instruiți și salarizați, elemente de moralitate și reputație integrală ar putea mult ajuta și îndrepta, intrând în discuții publice cu sectarii. Preotului din mai multe motive, nu-i recomând discuțiile publice. Preotul va putea câștiga mai mult prin discuții individuale, decât prin discuții în public. În public preotul va dovedi în atingerea sa cu sectarii duh evangelic, blândețe, dragoste și răbdare. Va fi atent la armele cu cari atacă și isbutesc predicatorii sectari să fure sufletele creștinilor. Cu care armă ești atăcat, cu aceeaș trebuie să răspunzi, ba chiar cu una superioară. Variate sunt mijloacele de prozelitism după împrejurările locale, după individualitatea, temperamentul, intelectul, etatea, sexul, ocupațiunea, starea socială etc. a celui convertit de sectari, variate vor fi metoadele folosite pentru a-l reconverti. Vom pune în aplicare bogate cunoștințe psihologice, de cari nu e iertat să fie lipsit preotul. Greutățile ce le va întâmpina preotul în campania contra sectelor să nu-l descurajeze, căci „păstoriul cel bun sufletul își pune pentru oile sale“.

Un lucru se poate afirma cu hotărâre:

Sectarismul nu poate fi stavilit, nici combătut cu preoți neinițiați suficient în știința teologică, necunoscători ai sf. Scripturi, și cu scăderi morale, și dacă sunt puținți la număr și rău salarizați.

Ca încheiere recomand deci fiecărui preot conștiințios a-și procura și studia cât mai multe cărți apărute, cari tractează problema sectară. Avem deja o întreagă bibliotecă din acest fel de cărți apărute în românește, parte originale, parte traduceri, vre-o 45—50 broșuri. Un conspect detaliat a acestor cărți poate afla fiecare preot în Nr. 10 din 7. Martie 1926 al „Renașterei“, publicat de dl profesor O. Bucevschi, sau în broșura de propagandă: „Noua călăuză pentru combaterea sectelor religioase“ de P. S. S. Dr. Gr. Comșa, episcopul Aradului, apărută în a. 1926.

La nici un caz n'ar trebui să lipsească aceste cărți din biblioteca tractului, formând acolo secția specială: „Scrieri pentru combaterea sectelor religioase.“

Pr. Vasile Șpan.

CRONICĂ

Legea cultelor în discuția Senatului

În ședința Senatului din 17 Martie c. s'a început discuția asupra legii cultelor. Raportul legii l-a citit dl Petre Gârboviceanu. Din partea opoziției național-țărăniște senatorul Candin David (membru în Adunarea noastră eparhială) a declarat, că nu va recunoaște acest proiect de lege deoarece duce la învrăjbire confesională.

Cel dintâi a vorbit P. Sf. Sa Episcopul Roman Ciorogariu, din a cărui frumoasă și documentată cuvântare reproducem următoarele constatări pline de adevăr:

„În sufletul neamului românesc nu voim să introducem ura, dinpotrivă spunem tuturor: f.ți de aceeași lege. Poporul românesc, care a suferit dealungul veacurilor, a fost unit peste dogmele separatiste ale bisericii papale. Când a fost vorba de neam, poporul nostru n'a ținut seamă de diferențe confesionale. Poporul de acum spune: „Dacă ungurii nu mai sunt între noi să fim iarăși o singură biserică“. E art. 1. al legii po-

porului. Al 2-lea articol: „Cum ne-am dus așa să venim iarăși înapoi“. Teza noastră este ca legea să se facă potrivit spiritului Constituției, pe când uniții cer să se facă după „corpus juris canonici“ al bisericii catolice. Ideia fundamentală a acestuia este teocrația papală, ca să aducă întreg pământul sub stăpânirea Papei. Poate regula viața noastră internă acest cod de legi catolice? În 1918 Vaticanul a fost contra unirii neamului nostru, căci nu voia desmembrarea fostului imperiu.

Sunt bucuroși, că în sfârșit, avem o lege a cultelor. Cu aceasta duhul Domnului să fie între noi, ca să ne îndrume pe calea cea bună întru Christos“.

Senatorul Gh. Bogdan-Duică, în cuvântarea sa a arătat influențele catolicismului păgubitoare sufletului românesc, afirmând pe bază de documente, că religia gr.-catolică a contribuit la slăbirea neamului. Protestează contra acțiunii pornite de greco-catolici de a ponegri biserica ortodoxă afirmând că este fără fundament dogmatic nefiind recunoscută de Papa. — Greșala uniților este că stau intrasigenți pe baza unor canoane-cari nu au nimic comun cu realitatea și că se socotesc un simplu ecou al catolicismului apusean.

Pr. Turcu, în cuvântarea sa a făcut un documentat istoric al dezvoltării bisericii unite, criticând cu asprime atitudinea uniților în chestia legii cultelor. Cuvântarea i-a fost des întreruptă.

În ședința din 20 Martie s'a intercalat interpelarea Mitropolitului Suciului în chestia incidentelor dela Târgul-Murăș, unde uniții contrar ordinelor, au încercat să facă procesiune cu manifestații contra legii cultelor. Din răspunsul Min. de culte, reiese că incidentul a fost provocat de manifestații cari contra somațiilor autorităților au rupt primul cordon de jandarmi, iar la al doilea au fost împrăștiți.

Episcopul Frențiu, în cuvântarea rostită, după ce a arătat cum s'a produs despărțirea bisericii unite, a făcut următoarea surprinzătoare declarație: „Uniții doresc tot mai mult unirea tuturor românilor din punct de vedere al credinței, dar aceasta nu se poate face decât convocându-se un sinod, care să discute aceste probleme, luând ca

bază Evanghelia“. Încheie spunând că nu acceptă legea însă vor propune amendamente. Discuția continuă fiind înscrisi 24 de vorbitori.

Predică în biserica-catedrală din Cluj. În ziua de Duminică 25 Martie va predica dl protodiacon Dr. Ioan Vască, Decan al Academiei Teol.

În capela eroilor. Duminică în 25 Martie (Bunavestire): La serviciile pentru militari predica on. preot Gh. D. Coșeriu, confesorul garnizoanei Cluj. La liturghia săvârșită de on. preoți catolici pentru elevii școlilor secundare va predica dl Diodor Todea, student în teol. anul IV.

Îmbrăcămintea clerului. Sub acest titlu într'un articol de fond „Apostolul“ curierul arhiepiscopiei din București, scrie: „Uniforma clerului ortodox este foarte frumoasă, plină de demnitate și gust... Mai bine se prezintă ca îmbrăcăminte preoții din Basarabia și mai rău cei din Ardeal. Mulți poartă haine civile. În Ardeal în veacurile trecute preoții se purtau mai mulți în straiile poporului... Și azi rămâi foarte neplăcut atins, să vezi pe preoții ardeleni, la o adunare protopopească, îmbrăcați civil. Îi poți considera ca orice, numai preoți nu. Acest rău trebuie combătut... toți preoții trebuie să-și deie silința a-și procura un rând de haine preoțești, cu care să se prezinte bine în fața lumii, ca și în această privință să-și menție prestigiul și demnitatea“.

Pentru Muzeul Eparhial am primit dela parohia Șasa trei matricule vechi, iar dela Vința un antimis vechiu.

„Fundațiunea protopop Teodor Herman“. Venerabilul Domn protopop Teodor Herman din Dej, a donat și pus bază unei Fundațiuni, ce-i poartă numele, cu suma de 10.000 Lei, în beneficiul bisericii din Văleni, protopopiatul Lăpușului, comuna natală a P. On. D-sale. Scopul acestei fundațiuni, concretizat de însuși prea vrednicul donator, este: „promovarea culturii religioase ortodoxe naționale-române și dezvoltarea sentimentului de pietate a poporului ortodox român din Văleni“. — Onoare unei asemenea inspirații și jertfe!

Protopopii din Oltenia în adunarea pe care au ținut-o la Craiova, au examinat situația ce li s'a creiat prin suprimarea personalului cancelariilor: S'a întocmit un memoriu, prin care se cere Ministrului cultelor să revină asupra acestor măsuri, socotite vexatorii. În caz când Ministerul nu va da satisfacție, protopopii au hotărât ca la 1 Aprilie să demisioneze în bloc.

Croitorul M. MUNTEAN

CLUJ, Strada Regina Maria Nr. 51

anunță onorata clientelă preoțească că execută o pereche de **reverenzi** din stofă fină cu prețul de 7000 Lei; din stofă foarte fină cu prețul de 9000 Lei. — Serviciu prompt.